

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΙΤΣΑΡΗΣ ΓΛΥΠΤΗΣ

Ἐν τῷ βίῳ τῶν ἔθνων ἀναφαίνονται πολλάκις ἄνδρες, ὧν τὰ ἔργα τοῦ λόγου ἢ τῆς τέχνης ὑπεράνω κείμενα τῆς πνευματικῆς καὶ αἰσθητικῆς ἀναπτύξεως καὶ κρίσεως τῆς κοινωνίας, ἐν ᾗ ἐβίωσαν, ἢ ἦλθον νὰ βιώσωσι, διέρχονται ἀπαρατήρητα. Ὁ βίος αὐτῶν οὐδενὸς διεγείρει τὸ διαφέρον, πλὴν ἐκείνων, οἵτινες ἐγνώρισαν αὐτοὺς ἐκ τοῦ πλησίον καὶ ἐξετίμησαν τὰ ἔργα των· ὁ θάνατός των ὀλίγους συγκινεῖ, τὸ δὲ κενόν, ὅπερ καταλείπουσιν ἀπερχόμενοι τοῦ βίου δὲν αἰσθάνεται τὸ πολὺ πλήθος ἀπροετοίμαστον εἰς ἀπόλαυσιν τῶν καρπῶν τῆς ἐργασίας των, τὸ δὲ ὄνομά των παραλαμβάνει ἢ λήθῃ εὐθὺς τὴν ἐπιούσαν τοῦ θανάτου των. Ὁ βίος τῶν ἀνδρῶν τούτων συνήθως εἶνε πάλῃ διηνεκῆς λανθάνουσα πλαστοουργοῦ διανοίας κατὰ τῶν προλήψεων καὶ τῶν ἀτελῶν ἰδεῶν τῆς κοινωνίας. Ἐκ τῆς πάλῃς ταύτης πολλοὶ ἐξέρχονται νικηταί, ἀλλ' οἱ πλείότεροι ὑποκύντουν καὶ θνήσκοντες φέρουσι τὴν θλίψιν ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ τὸ παράπονον εἰς τὰ χεῖλη. Εὐτυχεῖς τοῦλάχιστον ἐκεῖνοι τούτων ἂν μετὰ παρέλευσιν ἐνιαυτῶν εὐρεθῇ ἱστορικὸς ἢ φιλόσοφος, ὅστις ἀναζητῶν τὰς πρώτας ἀρχὰς κλάδου τῆς πνευματικῆς ἢ ὑλικῆς προόδου τῆς φυλῆς των, ἀνακαλύψῃ ἀνασκαλεύων τὸ ἱστορικὸν ἔδαφος τὴν αὐλακὰ τῆς πορείας των, καὶ ἀνεύρῃ τὸν μῖτον τὸν συνέχοντα τὰ ἔργα τούτων πρὸς τὰ τῶν μεταγενεστέρων.

Εἰς τῶν ἀνδρῶν τούτων παρ' ἡμῖν εἰς τὸ εἶδος του, ἦτο ὁ κατὰ τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον τελευτήσας γλύπτης Ἰωάννης Βιτσάρης. Τὸν θάνατον αὐτοῦ αἱ ἐφημερίδες τῶν Ἀθηνῶν ἀνήγγειλαν ἄλλαι μὲν τυπικῶς ὡς εἰδήσιν, ἄλλαι ἀνέγραψαν ὅτι ἦτο Τήνιος καὶ παράδοξος καὶ ἰδιότροπος ἀνὴρ, καὶ ἄλλαι ἄλλα ἄνευ πλήρους γνώσεως τῶν ἔργων του, καὶ τῆς ἀξίας του, ἀπλῶς ὅπως γράψωσι τι εἰς τὰ χρονικά τῆς ἡμέρας ἐκείνης. Οὐδὲν τούτων ἀληθές.

Γνωρίσαντες ἐκ τοῦ πλησίον τὸν ἄνδρα, καὶ πα-

ρακολουθήσαντες πάσας τὰς ἐργασίας αὐτοῦ καὶ τὸν βίον ὡς καλλιτέχνου ἐν Ἀθήναις, αἰσθανόμεθα βαθέως τὸ καθήκον νὰ χαράξωμεν ὀλίγας γραμμὰς ὑπὲρ αὐτοῦ, τιμῶντες μνήμην φίλου καὶ καλλιτέχνου καὶ ὀρίζοντες, κατὰ τὴν κρίσιν ἡμῶν, τὴν ἀληθῆ θέσιν του ἐν τῇ ἀναπτύξει καὶ τῇ προόδῳ τῆς παρ' ἡμῖν καλλιτεχνίας, ἰδίως δὲ τῆς γλυπτικῆς.

Ὁ βίος τοῦ Βιτσάρη οὐδὲν ἔχει τὸ ἄξιον ἀναγραφῆς ἰδιαιτέρας, πλὴν τῆς τοῦ καλλιτέχνου τοῦ ἀφιερωμένου εἰς τὴν θεῖαν αὐτοῦ τέχνην καὶ περὶ ταύτην διαρκῶς ἀσχολουμένου καὶ τυρβάζοντος. Ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις ἦτο δὲ πρὸς πατρός καὶ μητρός τὴν καταγωγὴν Ἀθηναῖος ἐκ τῆς ἀρχαίας οἰκογενείας τῶν Βουτσαράδων, ἧς τὸ ἐπώνυμον αὐτός, παῖς ὢν καὶ φοιτῶν ἐν τοῖς σχολείοις μετέτρεψεν εἰς Βιτσάρης, ἵνα ἀποφεύγῃ τὰς ἐκ τῆς παραφωνίας τοῦ ὀνόματος τούτου παρωδίας τῶν συμμαθητῶν του. Τὰ πρῶτα μαθήματα τῆς γλυπτικῆς ἐδιδάχθη ἐν τῷ ἡμετέρῳ Σχολείῳ τῶν τεχνῶν ἀπὸ τοῦ 1861-1864· εἶτα δὲ μετέβη εἰς Μόναχον ὅπου μέχρι τοῦ 1870 ἐφοίτησεν ἐν τῇ ἐκεῖ Ἀκαδημίᾳ τῆς γλυπτικῆς, ἐνθα καὶ διέπρεψεν. Ἐπανελθὼν ἐκ Γερμανίας τῷ 1871 εἰς Ἀθήνας ἱδρύσεν ἐργαστήριον γλυπτικῆς ἐν τῇ ἰδιοκλήτῳ οἰκίᾳ του ἀπέναντι τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἐνθα ἐκλείσθη ἀφιερωθείς ψυχῇ τε καὶ σώματι εἰς τὴν τέχνην του καὶ ἀδιαλείπτως ἐργαζόμενος μέχρις οὗ ἠσθάνθη τὴν πρώτην προσβολὴν νόσου δεινῆς, ἧτις ἐπήνεγκε τὸν θάνατόν του τῇ 13 Δεκεμβρίου παρελθόντος ἔτους, ἐν ἡλικίᾳ 48 ἐτῶν.

Ὁ Βιτσάρης δὲν κατέλιπε πολλὰ ἔργα, διότι καὶ ὁ βίος του ὁ καλλιτεχνικὸς ὑπῆρξε βραχύς, ὅσα ὅμως κατέλιπεν ἐν μαρμάρῳ ἢ ἐν γύψῳ ἀποτελοῦσι χρονικὴν περίσθον τῆς παρ' ἡμῖν γλυπτικῆς, ἧτις μέχρις αὐτοῦ εἶχε μείνει στάσιμος. Ὁ Βιτσάρης ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ἐφαρμόσας παρ' ἡμῖν ἐν τῇ γλυπτικῇ τὸν κατὰ τέχνην τύπον τῆς πραγματικῆς σχολῆς· δὲν ἐδημιούργησεν αὐτός τοῦτον, ἀλλὰ τὸν μετήγγισεν ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ τεχνικῇ τελειότητι καὶ ὑποστάσει. Πρῶτος οὗτος κατενόησε καὶ ἐφηρμοσεν ἀσφαλῶς μετὰ τόλμης καὶ ἐλευθερίας τὸν τρόπον τῆς ἐργασίας τῶν διασήμεων καλλιτεχνῶν τῆς Δύσεως ἀπομακρυνθεὶς τοῦ τύπου τῶν ἀρχαίων ἀγαλμάτων, εἰς ὃν ἦσαν τέως προσκεκολλημένοι οἱ ἐν Ἀθήναις ὁμότεργοί του, πλάττοντες εἴτε ἀγάλματα, εἴτε ἀνάγλυφα, εἴτε προτομὰς, οἵα εἶνε ἐπὶ παραδείγματι αἱ μαρμαρίναι τῶν ἀγωνιστῶν ἐν τῷ ἔθν. Πανεπιστημίῳ. Παρατηροῦμεν δ' ἐπὶ τούτου, ἵνα ἐννοηθῶμεν, ὅτι εἶνε μὲν τὰ ἀρχαῖα γλυπτὰ μνημεῖα (ἂν οὐχὶ πάντα) ἀριστουργήματα καὶ πρωτότυπα ἄριστα πρὸς μελέτην καὶ διδασκαλίαν, πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ καλλιτεχνικοῦ αἰσθήματος, ἀλλ' οὐχὶ κατὰλληλα καὶ πρὸς τυφλὴν ἀπομίμησιν. Ὁ ἀρχαῖος καλλιτέχνης εἶχε βεβαίως τὴν φύσιν ὁδηγόν, ἀλλ' ἄλλως ἐνόει ταύτην καὶ ἄλλως παρίστα· ταύτην δὲ πρέπει νὰ ἔχῃ καὶ ὁ νεώτερος, ἀλλ' ὁφείλει νὰ ὑποτυποῖ ταύτην ἐν τῇ τέχνῃ κατὰ τὴν αἰσθητικὴν τῶν χρόνων του. Τὸ μιμῆσθαι δ' ἐν παντὶ τοὺς ἀρχαίους περὶ τὴν παράστασιν τοῦ σώματος δὲν εἶνε τέχνη, εἶνε ἀντιγραφή, πάντοτε ὑπο-